

Krzysztof Fudalej

"Leksykon militariów Powstania Warszawskiego", Michał Komuda, Warszawa 2012 : [recenzja]

Przegląd Historyczno-Wojskowy 14(65)/1 (243), 192-193

2013

Artykuł został opracowany do udostępnienia w internecie przez Muzeum Historii Polski w ramach prac podejmowanych na rzecz zapewnienia otwartego, powszechnego i trwałego dostępu do polskiego dorobku naukowego i kulturalnego. Artykuł jest umieszczony w kolekcji cyfrowej bazhum.muzhp.pl, gromadzącej zawartość polskich czasopism humanistycznych i społecznych.

Tekst jest udostępniony do wykorzystania w ramach dozwolonego użytku.

Polskie wojska spadochronowe w II wojnie światowej, red. nauk. Janusz Zuziak, Stowarzyszenie Ruch Wspólnot Obronnych, Warszawa 2012, 166 s.

Praca zbiorowa poświęcona polskim spadochroniarzom w II wojnie światowej powstała z okazji 120. rocznicy urodzin gen. bryg. Stanisława Sosabowskiego. Została wydana na konferencję pod tym samym tytułem, która odbyła się w Centralnej Bibliotece Wojskowej 24 października 2012 r. Publikację otwiera słowo wstępne, w którym przedstawiono zwięzłą biografię generała. Zasadniczą część pracy składa się 13 artykułów. Cztery z nich przedstawiają różne okresy życia Stanisława Sosabowskiego. Wojciech Markert, w dwóch artykułach, omawia jego losy w czasach, gdy był dowódcą Brygady Spadochronowej oraz po wojnie. Janusz Zuziak zajął się bliżej sprawą odsunięcia generała od dowodzenia brygadą, a Krzysztof Mroczkowski jego zaangażowaniem w przerzut syna z kraju. Paweł Korzeniowski przedstawił szlak bojowy 21 pp, dowodzonego przez Stanisława Sosabowskiego, w kampanii 1939 r. Trzech autorów zajęło się polskimi jednostkami spadochronowymi: Tadeusz Panecki – Samodzielną Kompanią Grenadierów w Wielkiej Brytanii, Andrzej Olejko omówił szkolenie lotnicze i sprzęt desantowy 1 Samodzielnej Brygady Spadochronowej, a Piotr Witkowski, w dwóch artykułach, znaczenie jej udziału w bitwie pod Arnhem – Driel oraz ewolucję munduru spadochronowego tej jednostki. W pozostałych studiach Zbigniew Moszumański opisał produkcję spadochronów i balonów w Polsce w latach 1929–1939, Andrzej Chmielarz – koncepcje wykorzystania skoczków spadochronowych na rzecz okupowanego kraju w latach 1939–1940, Waldemar Grabowski – działalność polskich spadochroniarzy na rzecz ruchów oporu w innych niż Polska krajach europejskich, a Michał Wiater – dziedzictwo tradycji 1 SBSpad we współczesnym Wojsku Polskim.

Leksykon militariów Powstania Warszawskiego, red. Michał Komuda, Muzeum Powstania Warszawskiego, Instytut Pamięci Narodowej, Warszawa 2012, 392 s.

Leksykon militariów Powstania Warszawskiego prezentuje broń, sprzęt wojskowy i umundurowanie używane przez wszystkie strony walczące w Warszawie latem 1944 r. Łącznie przedstawiono 165 różnych militariów, począwszy od karabinu maszynowego BREN, poprzez m.in. Mausera wz. 1989, armatę ppanc. PaK 38, zdobyczne Pantery, „filipinki”, furazerki, pasy wojskowe, aż po węgierski hełm

wz. 1938. Nie zabrakło też miejsca dla tak nietypowych rodzajów uzbrojenia, jak włoskie czołgi Fiat M13/40 czy niemiecki moździerz Karl kalibru 600 mm. Uwzględniono również lotnictwo, które wykonywało swe zadania nad walczącą Warszawą.

Każdemu odrębnemu typowi uzbrojenia i wyposażenia poświęcone są dwie strony, bogato ilustrowane, zwykle zdjęciami z powstania warszawskiego. Do większości haseł dołączono krótkie relacje powstańców. Przy uzbrojeniu są podane także podstawowe dane techniczne. Wartość merytoryczną książki, mimo jej zasadniczo popularnonaukowego charakteru, znacznie podnosi wykaz podstawowej literatury przy każdym haśle. Mimo drobnych błędów, niemożliwych do uniknięcia w publikacji tego typu, należy cieszyć się z wydania takiej pozycji, która nie ustępuje w najmniejszym stopniu wydawnictwom zagranicznym, często w ostatnich latach tłumaczonym na język polski.

Juliusz S. Tym, *Wojska pancerne Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie 1940–1947. Doktryna, organizacja, szkolenie i działania bojowe*, Fundacja „Historia i Kultura”, Oficyna Wydawnicza Rytm, Warszawa 2012, 1014 s.

Książka Juliusza S. Tyma jest monografią omawiającą doktrynę, organizację, szkolenie oraz działania wojsk pancernych Polskich Sił Zbrojnych na Zachodzie od ewakuacji Armii Polskiej z Francji w 1940 r. aż do ich rozwiązania. Z pewnością stanie się ona jedną z podstawowych pozycji dla osób zajmujących się tą tematyką. Jej wartość merytoryczną szczególnie podnosi, oprócz wieloletnich badań autora dotyczących poruszanej tematyki, jego praktyczne doświadczenie jako oficera służącego we współczesnych wojskach pancernych. Praca ma na celu, zgodnie z jego deklaracją, pogłębienie, usystematyzowanie i zobiektywizowanie dotychczasowego stanu wiedzy o wojskach pancernych PSZ. Autor skupił się na problematyce wynikającej z wojennego przeznaczenia opisywanych oddziałów i jednostek, w związku z czym pominięte zostały m.in. zagadnienia oświaty, kultury i życia codziennego.

Książka została podzielona na cztery rozdziały, z których każdy rozpoczyna się od kilku uwag natury ogólnej, a kończy wydzielonymi wnioskami. We wstępie znajduje się bardzo zwarte omówienie dziejów polskiej broni pancernej w okresie międzywojennym oraz w pierwszym okresie II wojny światowej, wyczerpujące omówienie istniejącej literatury, dostępnych źródeł itd. Pierwszy rozdział pracy przedstawia doktrynalne założenia użycia wojsk pancernych, głównie w oparciu o obowiązujące ówczesnie w armii brytyjskiej, które ostatecznie przyjęto w PSZ na Zachodzie. Kolejna część książki omawia rozwój organizacyjny polskich od-